

Jacob van Olst. Foto Dennis Wansink

Een bestuurder met passie voor bevers

Afscheid van een betrokken voorzitter

Jacob van Olst kwam in 2001 in het bestuur van de Zoogdierverseniging en is sinds 2007 voorzitter. Eind 2011 verlaat hij het bestuur. Het betrof een periode waarin de Vereniging grote veranderingen doormaakte.

Joke Winkelman

Ons gesprek was al een paar keer verzet door extra vergaderingen die zijn aanwezigheid vereisten. Maar de aanhouder wint. Door de avondspits opgehouden loopt Jacob van Olst ruim een halfuur te laat toch nog de stationsrestauratie van Driebergen binnen en steekt meteen van wal: "Laat ik beginnen met te zeggen dat het me heel zwaar valt om juist nu afscheid te nemen. Het afgelopen jaar is de natuurbescherming en daarmee ook de Zoogdierverseniging door externe uitwassen in slecht weer gekomen. Alles wat aan natuur raakt is opeens fout en een 'linkse hobby'. De Vereniging levert daardoor nu

in terwijl er zoveel kracht in deze club zit. Dat voelt ontzettend zwaar. Natuurbescherming is immers naast passie ook bittere noodzaak. Maar misschien loop ik hiermee te hard van stapel? Laten wij eerst wat te eten bestellen." Onder het genot van een mosterdsoepje vertelt hij even later zijn verhaal.

Hoe kijk je tegen het bestuur aan?

"Het besturen gebeurt vooral op hoofdlijnen, maar alle bestuursleden zijn inhoudelijk betrokken. Een heeft een eigen natuurbedrijf, een ander organiseert zoogdierkampen, zelf was ik in mijn vorige

baan intensief betrokken bij zoogdierbescherming. Onderzoek en bescherming zijn voor mij belangrijke drijfveren. Beide zijn goed in het bestuur vertegenwoordigd. Dat maakt het leuk."

En de werkorganisatie?

"De werkorganisatie heeft de afgelopen jaren een enorme professionaliseringsslag gemaakt. Daarin heeft het bestuur een belangrijke sturende rol gehad. De organisatie ontwikkelt zich langzaam naar een nieuwe cultuur toe. Dat proces was voor mij echt de meerwaarde in mijn rol als voorzitter. Wij zijn niet alleen meer 'teu-

Bever. Foto Ron van Rossum

gen'. De medewerkers op kantoor denken inmiddels oplossingsgericht en zijn breed inzetbaar en toonaangevend, ook internationaal. Het is daarom des te treuriger dat deze cultuuromslag door recessie en daaruit voortvloeiende keuzes van onze nationale overheid gefrustreerd wordt. Het getuigt daarbij van professionaliteit dat wij ons niet in een hoekje hebben laten wegzetten, maar dat wij zijn gaan kijken hoe wij ons verder kunnen organiseren en efficiënter kunnen zijn."

Leg die cultuurverandering eens uit?

"Onze organisatiecultuur was toen ik als bestuurslid aantrad – sorry, dat ik het zo zeg – nogal amateuristisch, kneuterig en in zichzelf gekeerd. Inmiddels wordt er met de benen in de maatschappij gezocht naar verbindingen en samenwerking, en naar ondersteuning van de overheid bij haar natuurverplichtingen. Er moeten nog wel slagen worden gemaakt, maar alle voorwaarden voor succes zijn nu aanwezig. Dat was de grote verdienste van de afgelopen jaren, van de werkorganisatie en van het bestuur dat de kaders heeft uitgezet. Met die kaders is door de organisatie van alles gedaan. Ik ben er dankbaar voor dat de organisatie dat heeft kunnen waarmaken."

En die 'linkse hobby'?

"Het huidige Kabinet tracht de eigen verantwoordelijkheden te ontlopen door bijvoorbeeld het natuurbeleid als 'linkse hobby' te bestempelen. Zo probeert weg te komen bij eigen verantwoordelijkheden. Zelfs bij een slecht financieel klimaat mag je aan zaken die in beleidskaders zijn verankerd niet opeens een ruk geven door middel van geld of met het argument dat

natuurbescherming een linkse hobby is. De natuurbescherming acteert immers in lijn van de beleidsdocumenten van diezelfde overheid. Het is dan ook verbazingwekkend dat bij de Hedwige Polder de zwarte piet naar de natuurbescherming lijkt te gaan. Het betreft immers een afspraak op rijksniveau met een buurland. Dat is niet verwijtbaar aan de natuurbescherming. Dat de natuurbescherming dit in haar maag gesplitst krijgt kan alleen maar kwade opzet zijn. Rond die polder is door de overheid jaren gegoocheld met onderzoek na onderzoek. Moet je nagaan wat dat heeft gekost, naast alle menselijke emoties. Toch waait de bui niet over. Nu zegt Europa –terecht– dat onze regering zich aan de gemaakte afspraken moet houden."

Heeft de natuurbescherming dit niet deels aan zichzelf te wijten?

"De natuurbescherming heeft wellicht te lang vanuit een underdogpositie gewerkt

'De bever is niet voor niets mijn favoriete zoogdier'

door vooral de dialoog te zoeken en plooibaar te zijn. Zo werd zij een gewillig slachtoffer. Nu is de natuursector zoekende door geldnood en moet zij creatief zijn met nog meer onbetaalde inzet. En dat terwijl wij ons al zoveel extra uren inzetten, tientallen procenten meer dan in loonzakjes is terug te zien. Daarin schuilt een gevaar omdat wij in die nieuwe rol wel moeten meebewegen. Daarom moeten wij strijdbaar worden. Niet om te strijden, maar om een gezamenlijk belang te dienen. Wij

moeten ons niet meer laten leiden door emoties maar een cultuur ontwikkelen waarin wordt gediscussieerd op grond van zakelijke, economische en rationele argumenten. Das en Boom doet dat al door naar een juridische rechtvaardiging van de huidige beleidsveranderingen te zoeken."

De vrijwilliger nog meer als basis?

"Onze organisatie vaart wel bij de ledenstructuur en de vele vrijwilligers die vanaf de oprichting stevig in onze organisatie zijn verankerd. Heel veel mensen vullen al tijden gratis en voor niets de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) met veldgegevens die nodig zijn voor het vervullen van de internationale verplichtingen van onze rijksoverheid. Het is laakbaar dat de rijksoverheid daarbij al jaren voor een dubbeltje op de eerste rij zit. De overheid moet beseffen dat zij dit zelf had moeten organiseren. Het baart mij echt zorgen dat de intensieve betrokkenheid van de natuurbescherming bij de rijksoverheid leidt tot verwijten naar en reorganisatie van natuurbeschermingsorganisaties. Wij zullen er alles aan doen deze slechte tijd door te komen en de bestaande vrijwilligersinfrastructuur te behouden! Juist de vrijwilligers hebben een enorme slag gemaakt om de overheid de gelegenheid te geven aan haar verplichtingen te kunnen blijven voldoen, en dan zijn wij 'links'!"

Het mooiste project?

"Dat is het Atlasproject, een provinciaal gericht project met een enorm bereik, waarop niet alleen vrijwilligers trots zijn. Zo roemt in Limburg de gedeputeerde de gedetailleerdheid van de gegevens in zijn provincie. De Vereniging heeft erg haar best gedaan om het Atlasproject digitaal door te ontwikkelen. Het is daarmee een levend document geworden waaraan iedereen kan meedoen. Het project geeft een goed beeld van de natuurbeschermingsverplichtingen en het faciliteert economisch Nederland door goede verspreidingsgegevens te bieden. Ook zet het aan tot het kijken naar zoogdieren en dat werkt enthousiasmerend, ook bij kinderen. Blijkt het met een soort niet zo goed te gaan, dan wil men er iets voor doen. Dankzij het Atlasproject zijn vele burgers beslist gericht bezig voor de maatschappij. Dat zijn belangrijke resultaten. Ook de jaarlijkse themasoorten spreken mij aan. Het is prachtig om te zien hoe een

themasoort als de egel bij veel mensen betrokkenheid en een drang tot beschermen teweegbrengt. Dat de Vereniging daarbij niet alleen de emotionele kant kiest, maar inmiddels durft te agenderen en samen te werken, blijkt wel uit het Jaar van het wild zwijn. Dat is een nadrukkelijk verschil met de tijd waarin ik als voorzitter aantrad.”

Het belangrijkste resultaat?

“Vanuit een achterstand zijn via de ecologische hoofdstructuur een aantal zoogdiersoorten teruggekomen, denk aan de bever. Vanuit de agrarische sector maakt men zich nu zelfs zorgen over eventuele schade door dit dier. Maar mijn Flevolandse ervaring toont dat die er niet is. Je moet dit soort ontwikkelingen positief benaderen en kijken naar de ‘economie van het wild’. De maatschappij plukt van deze beschermingssuccessen toch maar mooi de vruchten. Wild blijkt overal een banenmotor te zijn. Evenementen hebben baat bij een mooie omgeving met spannende soorten. Unieke waarnemingen zijn voor mensen de slagroom. Het zien van een bever, een hert, of een simpel konijntje kan al van mensen natuurbeschermers maken.”

En de toekomst?

Iedere PGO [red: Particuliere Gegevensbeherende Organisatie] is verantwoordelijk voor de eigen soortgroep. Toch is meer samenwerking, onderling en in onderzoek en onderwijs, voor het behoud van onze bio-

politieke oprispingen. Dat brengt een uitdaging met zich mee die wij moeten grijpen. Bedenk dat politiek een periodieke zaak is die maximaal vier jaar duurt, en waarbij men de laatste twee jaar bezig is de kiezer aan zich te lijmen. De natuur is

Wild zwijn. Foto Bojk Berghuis

diversiteit van groot belang. De belangrijkste kaders zijn daarvoor nu aanwezig: Natuurplaza, NDFF, VOFF. Maar er zijn verdere stappen nodig. PGO's moeten meer gebruikmaken van elkaars menskracht, bij veldwerk, in onderzoek, en in een gezamenlijke back office. Het is toch raar als opdrachtgevers vijf clubs apart moeten benaderen, dat moet gewoon via een 'natuurplazaloket' gaan. Daarnaast is de internationale context belangrijk. Zoogdieren en andere biodiversiteit houden zich immers niet aan landsgrenzen. Het is onze taak om uitgaande van wettelijke verantwoordelijkheden dwarsverbanden te leggen, ook in relatie tot Europese structuren zoals Natura 2000. Natura 2000 is een overheidsverantwoordelijkheid. Als bedrijven door Natura 2000 niet verder kunnen, dan moet de overheid bij zichzelf te rade gaan. Wij kunnen daarbij gesprekspartner zijn en onnodige en negatieve procesgang voorkomen door deskundige juristen aan ons te binden. Ik wil een overheid die ons vertrouwen gunt. Niet een die via kretologie zand in ieders ogen strooit. De natuurbescherming is absoluut een betrouwbare partner, terwijl de natuur niets heeft aan

gebaat bij stabiliteit, de natuurbescherming kan die brengen mits de overheid daarin een betrouwbare en evenwichtige partner is. De PGO's moeten dan ook samen doorgaan met een evenwichtige taakuitoefening.”

Nog een wens?

“Wij zijn al een paar jaar bezig met ledenwerving. Jammer genoeg zijn daar veel kosten mee gemoeid die door ons maar moeilijk zijn op te brengen. Maar meer leden betekent wel een groter maatschappelijk draagvlak waardoor de bescherming van zoogdieren op een hoger peil kan worden getild. Daarom wens ik de Vereniging een ledenbestand toe zoals Vogelbescherming Nederland dat heeft.”

Hoe voelt je afscheid?

“De afgelopen maanden zijn binnen de organisatie veel zaken gelukkig weer ten goede gekeerd. Dat had ik nog wel wat verder willen brengen. Maar ik ben wel blij dat alle commotie mij is overkomen en niet mijn opvolger. Die kan nu aan een volgende opbouwfase werken. Ik ga daarom met een gerust hart weg.”

Jacob van Olst (1958) noemt zichzelf 'natuurondernehmer'. Zijn belangrijkste drive is het leveren van een bijdrage aan een duurzame maatschappij. Hij was jarenlang directeur van het Flevo-landschap. Sinds 2009 is hij directeur van Stichting Klimaatlandschap Nederland waar hij duurzame energie ontwikkelt en het financiële rendement gebruikt voor ontwikkeling van natuur- en cultuurlandschappen.

Ondanks zijn drukke werkzaamheden heeft Van Olst diverse hobby's, waaronder schaatsen, wielrennen en besturen. Hij zit dan ook in diverse bestuursorganen, waaronder die van het Waterschap Zuiderzeeland en de Nederlandse Bosbouwvereniging. Rust vindt hij in tuinieren.

Zijn favoriete zoogdier is de bever. Niet alleen omdat het een dammenbouwer en daarmee een typisch Nederlands dier is. Maar ook omdat de bever zijn leefomgeving volledig naar zijn hand zet. Van Olst voelt zichzelf net als die bever: hij creëert graag gunstige voorwaarden voor de leefomgeving van – in zijn geval – de 'Maatschappij Nederland'.

Van Olst gaat niet helemaal weg. Na zijn voorzitterschap gaat hij – hoe kan het ook anders – de Beverwerkgroep versterken.